

Na výpravě do Afriky

Vážení a milí kolegové oltářní služby, možná jste se už setkali se zvláštním výrazem „inkulturace“. Co se pod ním skrývá? Stručně řečeno: jedná se o dialog mezi křesťanským náboženstvím a kulturou toho či onoho národa či země, jazykové skupiny či svétadilu. A říkám-li dialog, myslím tím vzájemné, oboustranné obohacení. Mnohdy totiž i domorodé kultury mohou přinést leccos prospěšného křesťanství a církvi.

Církev má s inkulturací bohaté zkušenosti; provádí ji od počátku jejích dějin. Vždyť už vlastně sama událost vtělení – skutečnost, že se Bůh stal člověkem – byla inkulturací. Slovo se stalo tělem s konkrétními lidskými rysy, Boží Syn přišel na svět v konkrétní zemi s určitou kulturou, jazykem a národem. Lidskýma rukama pracoval, lidskou myslí přemýšlel, lidskou vůlí jednal, lidským srdcem miloval.

V průběhu staletí se projevila inkulturace i v bohoslužbě. Tak například v Římě převzala církev způsob, jakým byly vyhlášovány císařské zákony, a využila jej pro hlásání Božího slova: odtud tedy pochází ve mši svaté užití svící a kadidla při čtení evangelia. Je to pochopitelné – s využitím známého a srozumitelného znamení bylo možné snáze přinést novou radostnou zvěst, která si tak rychle našla cestu k lidským srdcům.

Velmi zajímavým příkladem inkulturace, tedy vzájemného obohacení domácí kultury a katolické bohoslužby, je tzv. zairská liturgie. Svě jméno dostala podle starého názvu dnešní Konžské demokratické republiky – této veliké zemi v rovníkové Africe se dříve říkalo Zaire.

Roku 1973 – po několikaleté práci – předložili zairští biskupové ke schválení liturgické

knihy tzv. zairského ritu. Jeho základ je liturgie římská, tedy ta, kterou slavíme i my ve střední Evropě. Byla ovšem obohacena různými prvky typickými právě pro střední Afriku, její národy a kulturní bohatství. Po delším zkoumání byla tato liturgie roku 1988 definitivně schválena.

ČEHO BYCHOM SI MOHLI VŠIMNOUT?

Co by nás zaujalo, kdybychom se v Kongu zúčastnili právě této bohoslužby? S velkou pravděpodobností by to byla nebyvalá živost slavení – celé shromáždění nadšeně vítá příchod Božího slova, oslavuje přinášení darů a vůbec dává najve radost z Boží blízkosti a obdarování. Představte si jen, vážení ministranti, jak byste se takové bohoslužby účastnili! Nejenže byste byli oblečeni do pestrých šatů vlastních africké kultury, ale drželi byste při mši čestnou stráž – s oštěpem a štítem!

Celou bohoslužbou by vás provázel „hlasatel“ – jeho postavení je významnější než role komentátora, se kterou se setkáváme i na našich bohoslužbách, zvláště při složitějších obřadech. Tento „liturgický herold“ pomáhá shromážděným lidem aktivně vstupovat do slavení a podílet se na něm.

Velkou úctou chovají účastníci zairského ritu k Božímu slovu. O požehnání žádá nejen jáhen před čtením evangelia, ale i každý čtenář, který má předčítat z Písma. A samotné Písmo, konkrétně kniha evangelí, je ukládáno na jakýsi „trůn“ na znamení víry v Boží přítomnost ve slově Písma.

Možná by vás překvapil úkon kajícího, který má své místo překvapivě po evangeliu, respektive po kázání a vyznání víry. Je to totiž reakce na slyšené Boží slovo – lítost,

obrácení a smíření s Bohem. A logicky pak navazuje pozdravení pokoje jako znamenání usmíření mezi lidmi. Takto sjednocené společenství věřících – kterému bylo odpuštěno a které odpouští – se pak spojuje v přímlovách.

Tančící průvod přináší dary – chléb, víno a mnoho dalších plodů a užitečných věcí, které církev využije k vlastnímu prospěchu, k rozdělení mezi chudé, k nasycení hladovějících. Ti, kdo přinášejí dary, oslovují kněze: „Kněže Boží, toto jsou naše dary, přijmi je. Jsou projevem našeho ducha solidarity a sdílení, znamením toho, že se milujeme navzájem, jak nás miloval Pán.“

Eucharistická modlitba je mnohem bohatší na dialog, než jsme zvyklí. Tak např. v prefaci lidé nejdnou odpovídají na slova kněze svým amen: „On je jediným prostředníkem. – Amen! – Skrze něho všechno bylo stvořeno. – Amen! – Tak věříme. – Amen!“ A po proměňování, když kněz ukazuje Kristovo tělo a krev, volají lidé: „Ó Kriste, ty jsi Bůh, ty jsi Pán. Pán můj a Bůh můj!“ Závěrečný chvalozpěv na konci eucharistické modlitby má také podobu dialogu: „Pane, kéž můžeme chválit tvé jméno. – Amen! – Tvé jméno nejctihodnější. – Amen! – Jméno Otce. – Amen! – Jméno Syna. – Amen! – Jméno Ducha Svatého. – Amen! – Kéž můžeme chválit tvé jméno dnes. – Amen! – Zítřka. – Amen! – Na věky věků. – Amen!“

Hm, říkáte si možná, to asi není jen tak, účastnit se takové bohoslužby. A máte pravdu – chce to bdělou pozornost a upřímnou víru. Ty však nemusejí být jen africkým monopolem; o pozornost a víru se můžeme pokusit i u nás doma, ve střední Evropě.

Kéž se nám to daří. Amen!

Otec Brudný.

S TANCEM a radostí

Radost i tanec provázely otce Mariana Brudného v jeho misionářské službě v africkém Kongu. Po jednadvaceti letech se vrátil zpět. Zeptali jsme se na zážitky a zkušenosti získané pod horkým africkým sluncem.

Proč jste vůbec odjel na misie?

Vstoupil jsem do misijního řádu, ve kterém většina členů vyjíždí na misie, dokonce i ti, kteří zůstávají ve své vlasti, neboť pracují pro misie a šíří misijní ideu na místě. Tento řád se jmenuje Společenství Božího Slova (SVD). V semináři se připravujeme na misijní práci a všichni počítají s tím, že jednou vyjedou do světa. Poté, co jsem přičichl k misím a začal přemýšlet o svém životě, rozhodl jsem se, že chci pracovat v Africe.

Afričtí ministranti.

Kde jste sloužil a jak dlouho vaše misie trvala?

Kvůli francouzštině jsem žil nejprve deset měsíců ve Francii a hned poté jsem odjel do Konga, které se tenkrát jmenovalo Zair. Nyní je to Demokratická republika Konga. V Kongu jsem žil dvacet jedna let a před třemi měsíci jsem se vrátil zpátky do Česka.

V čem bylo působení v cizí zemi těžké?

Na začátku je vždycky nejtěžší naučit se nové řeči. A samozřejmě jiná mentalita lidí, nová kultura, úplně jiné podnebí. Když jsem začínal v Kongu, nebyl zde ani nejen telefon či internet, do-

konce ani pošta nefungovala. S každým dopisem bylo třeba čekat, až někdo pojedou na dovolenou, a s odpovědí zase na to, až se z dovolené vrátí. Občas jsem na odpověď čekal i šest měsíců. Musel jsem se naučit, že jakmile mám pocit, že něco nutně potřebuji zítra, budu to mít třeba až za půl roku.

Pomáhali vám ve vaší službě u oltáře i ministranti? A jak se liší afričtí ministranti od těch českých?

V Africe se rodí mnoho dětí, a tak není problém mít i mnoho ministrantů. V Kongu jsme neměli potíže s nedostatkem ministrantů, ale spíše s jejich přebytkem. Mezi všemi, kteří se hlásili ke službě, jsem bohužel často musel vybrat jen některé. A při velkých svátcích bylo obzvláště těžké někomu říkat, že letos nemůže sloužit. Už měsíc před půlnoční nebo Bílou sobotou se dlouho řešilo, kdo bude sloužit a kdo ne. To je také odpověď na otázku, jak se liší ministranti v Česku a v Africe.

S účastí pomocníků u oltáře to bylo trochu horší pouze u každodenních mší, které se z důvodů horka, nástupu do školy a do práce na poli konaly brzo ráno. Posledních deset let jsem měl mši pravidelně v 5.50 ráno. A můžu vám potvrdit, že ani klukům v Africe se nechce vstávat o hodinu dříve než obvykle.

otec Marian Brudný

Narozen: 1965
Vysvěcen: 28 dubna 1992;
Pieniezno, Polsko
Navštívené země: Polsko, Francie, Demokratická rep. Konga
Oblíbený citát: Je mi známo Hospodine, že cesta nezávisí na člověku ani jistota kroku na tom, kdo jde. (Jeremáš 10, 23)

OTÁZKA DO SOUTĚŽE

Je v africkém Kongu nedostatek, nebo přebytek ministrantů?

Farnost otce Brudného.

Afričtí kluci se nejvíce liší tím, že mají často hlad, a také jim schází peníze, aby mohli dokončit školu. Občas hledají nějakou práci na faře, aby si mohli koupit tužku nebo sešit do školy. Nejen proto se dovedou těšit z každé maličkosti, i přes svoji chudobu bývají velice radostní.

Pokud by přijel český ministrant do Konga, mohl by začít hned ministrovat, nebo se služba u oltáře liší?

Při mši ve všední den by to nebyl problém. Ale na svátky a neděle by ministranti z Evropy určitě nestačili. Důležitou podmínkou ke službě u oltáře je totiž schopnost dobře tančit! V Kongu umí tančit téměř všichni, ale kdyby přece jen existoval někdo, kdo by nebyl schopen se to naučit, bohužel nemůže ani ministrovat. Všechny průvody se totiž nechodí, ale tančí! Při zpěvu písní se tančí na místě a při zpěvu Sláva na výsostech se tančí kolem oltáře. Během zpěvu nikdo neseď a už vůbec nikdo neklimbá nudou. Ostatně, jak často v Evropě přinášíte v obětním průvodu živou rybu nebo misku mouky? Zkouška ministrantů se koná spolu se zkouškou pěveckého sboru, aby se všichni naučili dobře tančit a mohli svým tancem sloužit u oltáře.

Děkuji Bohu za krásná léta, která jsem mohl strávit v Kongu.

Ryba v obětním průvodu, to zažijete pouze v Africe.

Foto: archiv otce Mariana a Brudného